

Gouden jubileum bleek achteraf voorlaatste editie

VAN BESLOTEN TENTOONSTELLING TOT PUBLIEKSEVENEMENT: DE GOVEKA (1951-2004)

Jean-Philippe van der Zwaluw

De Goudse Vee- en Kaastentoonstelling, afgekort GoVeKa, was ruim vijf decennia een begrip in Gouda en omliggende gemeenten. In 1951 opgezet door de gemeente als een besloten keuring en expositie voor agrariërs uit de omgeving, werd zij na verloop van tijd geheel georganiseerd door vrijwilligers en omgeturnd tot een evenement voor boeren, burgers en buitenlui. In 2000 kon hierdoor fors worden ingezet op de viering van de 50e editie van wat toen met enige trots 'het oudste evenement van Gouda' werd genoemd. Een serie tegenslagen leidde echter niet lang daarna tot het einde van deze inmiddels in brede kringen geliefde attractie.

Medio 19e eeuw maakte Gouda al kennis met landbouwtentoonstellingen. De afdeling Gouda en Omstreken van de Hollandsche Maatschappij voor Landbouw verzorgde deze namelijk van 1850 tot 1935. Na de Tweede Wereldoorlog zijn het burgemeester mr. dr. K.F.O. James en zijn wethouder Sociale Zaken en Marktwezen A. Heerkens die het idee voor zo'n expositie omarmen. Dordrecht, Leiden en Delft kennen al agrarische tentoonstellingen evenals verenigingen die deze organiseren. Na een bijeenkomst met vertegenwoordigers van deze steden op het stadhuis van Leiden, op 8 maart 1951, concluderen James en Heerkens dat Gouda als centrum van het agrari-

Aanplakbiljet GoVeKa 1951 (SAMH)

sche Groene Hart niet mag achterblijven en een duidelijk economisch en cultureel belang heeft bij een eigen landbouwtentoonstelling.¹

1. Streekarchief Midden-Holland (SAMH), toegang 0601 Archief van de GoVeKa (Goudse Vee- en Kaastentoonstelling), 1951-2004, inv.nr. 1 Stukken betreffende de oprichting van de GoVeKa, notulen bijeenkomst van vier steden, 8 maart 1951 in stadhuis van Leiden.

Catalogus GoVeKa 1951 (SAMH)

In deze jaren van wederopbouw en (voedsel)schaarste willen overheid, landbouwvoorlichting, coöperaties en diergezondheidsdiensten de boeren stimuleren om meer te produceren en de kwaliteit van hun producten te verhogen. Een vee- en kaaskeuring met mooie prijzen bevordert de onderlinge competitie en leidt tot meer kennis, sterkere dieren en betere producten. Als op 12 april 1951 in café Central de Vereniging tot Behartiging van Agrarische Tentoonstellings- en Aanverwante Belangen wordt opgericht,² krijgt zij dan ook vrij snel steun van de provincie Zuid-Holland en van het Ministerie van Land-

bouw. De gemeente Gouda stelt zich op voorhand voor 5.000 gulden garant,³ ondanks de budgettaire krapte van dat moment. Deze steun zal nodig zijn, want de ervaring leert dat landbouwtentoonstellingen meestal per saldo geld kosten. Vandaar dat de initiatiefnemers ook elk jaar de omliggende gemeenten en tal van grote en kleine bedrijven voor subsidie zullen benaderen.

Besloten evenement

Het streven is eind augustus, begin september een fokveetentoonstelling met paarden, koeien, schapen, geiten en varkens te houden alsmede een kaasexpositie met keuring. Tijdens de eerste bestuursvergaderingen, in het Veemarktrestaurant in Gouda, worden taken en functies verdeeld, commissies ingesteld en bemenst, discussies gevoerd over contributie, deelname, vergoedingen, prijzen (wisselbekers, bekens, medailles, lintjes, vaantjes

2. Ibidem, notulen oprichtingsvergadering Goveka, 12 april 1951, Gouda.
3. Ibidem, notulen bijeenkomst marktcommissie, 4 april 1951. In eerste instantie stelt het college van B&W dit bedrag beschikbaar, de Goudse gemeenteraad gaat er op 20 augustus formeel mee akkoord. Zie SAMH, toegang 0520 Secretarie-archief, inv.nr. 3373 Vee- en kaastentoonstelling GOVEKA, 1951 – 1975, brief van B&W d.d. 24 augustus 1951.
4. Ibidem, notulen vergadering van de vereniging tot behartiging van agrarische tentoonstellings- en aanverwante belangen, 28 april 1951.
5. Besluit van B&W d.d.10 mei 1951.
6. SAMH, toegang 0601, inv.nr. 1 Stukken betreffende de oprichting van de GoVeKa, notulen 19 juni 1951.
7. Afschrift der Stichtingsakte van de Stichting tot het bevorderen van de Agrarische belangen in het Midden en Oosten van de provincie Zuid-Holland 'Goveka', gevestigd te Gouda., d.d. 31 juli 1951, 1.
8. SA SAMH MH, toegang 0601, inv.nr. 42 Programmaboekjes 1951-1966, editie 1951.
9. Ibidem, inv.nr. 8 Notulen algemene ledenvergaderingen, bijeenkomst van 1951.
10. Ibidem, inv.nr. 1 Stukken betreffende de oprichting van de GoVeKa, notulen bestuursvergadering Goveka, 20 december 1951.
11. Zie SAMH, toegang 0520 Secretarie-archief, inv.nr. 3373 Vee- en kaastentoonstelling GOVEKA, 1951–1975, diverse brieven augustus 1952.

e.d.), terreinen en voorlichting. Op 28 april wordt voor het eerst de naam GoVeKa gesuggereerd, als voorlopige naam voor de vereniging,⁴ en op 17 mei wordt deze definitief. Zij staat dan voor Gouda Vee Kaas. Er is sprake van een sterke ambtelijke aanwezigheid, met wethouder Heerkens als algemeen voorzitter, chef financiën G. Muurling als penningmeester en directeur gemeentewerken A.L. de Vos tot Nederveen Cappel als bestuurslid. Zij mogen van B&W één jaar zitting in het bestuur nemen. Daarna dienen particulieren deze taken over te nemen.⁵

Vanaf het begin worden vee fokkers, veehandelaren, kazende boeren, Rijkslandbouw-, Rijksveeteelt- en Rijkszuivelconsulenten, secretarissen van regionale bedrijfsverenigingen en directeuren van de NV Kaashandel Maatschappij Gouda en de Producent bij de organisatie betrokken. Er worden contacten gelegd met gemeentebesturen, boerenleenbanken, standsorganisaties, middenstandscomités, landbouwscholen en de Nederlandse Bond van Plattelandsvrouwen. De Commissaris der Koningin van Zuid-Holland mr. L.A. Kesper wordt met succes als beschermheer aangezocht⁶ (hij zal de eerste GoVeKa tevens officieel openen) en de burgemeester van Gouda wordt uit hoofde van zijn functie erevoorzitter. Als datum voor de eerste GoVeKa wordt zaterdag 1 september 1951 geprikt en er wordt een groots programma opgezet, met na afloop van expositie en keuring een openluchtspel met optocht van spelers en figuranten en een ludieke ‘boerenbruiloft’.

Het kantoor van de Veemarkt zal als bureau van de tentoonstelling worden gebruikt, de bovenzaal van de Waag wordt de officiële ontvangstruimte en een deel van het Veemarktrestaurant wordt bestemd voor de kaasexpositie. Er worden programmaboekjes en catalogi gedrukt, alsook 5.000 entreekaarten en 1.000 consumptiebonnen. Want de GoVeKa – wat al snel voor Goudse Vee- en Kaas tentoonstelling zal staan – wordt een besloten evenement. Wie het wil bezoeken, betaalt entree. Voordat het zo ver is, passeert op 31 juli 1951 bij notaris Gerard van Willigen de akte tot oprichting van de Stichting tot het bevorderen van de Agrarische belangen in het Midden en Oosten van de provincie Zuid-Holland ‘Goveka’. Penningmeester Muurling treedt hierbij namens het be-

stuur als gevolmachtigde op. Doel van de stichting is behalven behartiging, en zij doet dit volgens artikel 2 van de statuten ‘door het houden van tentoonstellingen, in het bijzonder van vee, paarden, zuivel en andere land- en tuinbouwprodukten (...)’.⁷

Op die eerste GoVeKa-dag worden Achter de Waag, Nieuwe Markt, het Veemarktterrein, het parkeerterrein aan de Varkenmarkt en het terrein van het voormalige zwembad (Houtmansgracht) met rieten matten voor het publiek afgesloten. De Waag fungeert als entree voor de expositie. De stands staan op de trottoirs binnen de afzetting. Er worden drie zgn. bumperspelen (kinderattracties) bij de ingangen van de Markt geplaatst en de Blekerssingel vormt na afloop het toneel voor het defilé van de bekroonde dieren. Leerlingen van de Landbouw-Huishoudcursus bieden de bezoekers kaas en kaasproducten aan en in Kunstmin is een Huishoudbeurs. ’s Avonds houden amazones en ruiters een ‘historische en allegorische optocht’ alvorens op de Markt deel te nemen aan het openluchtspel ‘Jacoba van Beieren’ waaraan zo’n 180 mensen meedoen.⁸ Hoewel het aantal van ruim duizend betalende bezoekers wat tegenvalt en mede daardoor een financieel tekort resteert, is de kwaliteit van vee en kaas heel behoorlijk en wordt de eerste GoVeKa een succes.⁹ Eind dat jaar wordt dan ook besloten een volgende editie te plannen.¹⁰

Geboorte van een traditie

In de jaren die volgen, komt het evenement goed van de grond. Er worden sponsors gevonden en er wordt gezocht naar nieuwe betaalbare programmaonderdelen. Ballonvaart, filmvoorstellingen, lezingen, demonstraties vendelzwaaien, muziek- en dansgroepen, ringsteken of puzzelwedstrijden voor kinderen, het dient de GoVeKa voor bezoekers nog aantrekkelijker te maken. Bij de tweede GoVeKa in 1952 maken diverse door Gouda uitgenodigde agrarische vertegenwoordigers hun opwachting, onder anderen uit Canada, Zweden en Zuid-Afrika,¹¹ en wordt de GoVeKa voor het eerst op de laatste donderdag van augustus gehouden, de dag die het beste aansluit op de wensen van boeren die eerst klaar willen

Aanplakbiljet GoVeKa 1963 (SAMH)

zijn met oogsten. Het evenement zal nog vele jaren op die dag te vinden zijn. Net als bij de eerste editie wordt handelsvee geweerd, omdat handelen niet bij de opzet van de GoVeKa past.

Begin 1953 hebben boeren en burgers in de GoVeKa-organisatie alle ambtenaren vervangen. Verder wordt dat jaar een verloting ingezet om een en ander te bekostigen, met een kalf, schaap en big als eerste, tweede resp. derde prijs.¹² De hogere opbrengst van entreebewijzen en programma's die mede hiervan een gevolg lijkt, maakt de verloting een blijvertje. In 1955 ontstaat wat frictie met de Bond van Rundveefokverenigingen, als de laatste sterk aandringt op een andere datum ten gunste van een bondsevenement en het bestuur vasthoudt aan genoemde laatste donderdag van augustus. Maar zo'n vorm van onenigheid zal uiterst zeldzaam blijken te zijn. Het jaar daarop wordt het bestuur voor het eerst geconfronteerd met dierziekten, als er vanwege mond-

Aanplakbiljet GoVeKa 1967 (SAMH)

en klauwzeer (MKZ) geen varkens mogen komen.¹³ Ook in latere jaren zal een (dreigende) ziekte zoals abortus bang, vogelpest of runder-tbc er wel eens toe leiden dat een diersoort niet mag worden aangevoerd of dat dieren niet op het Veemarkterrein mogen worden geplaatst.

Tegelijk is 1956 het jaar waarin de basis wordt gelegd voor een vrijwel elk jaar zichtbare verhoging van de kwaliteit van het geëxposeerde vee. Keurmeesters hebben namelijk een voorkeuring en dus in feite een voorselectie uitgevoerd.¹⁴ Dit initiatief draagt er mede toe bij dat in die jaren vijftig een stevige basis voor een nieuwe traditie wordt gelegd. Elk jaar neemt de interesse van inzenders en bezoekers toe, groeit het ledenaantal en stijgt de kwaliteit en variatie van het gebodene. In 1958 wordt een uitgebreid wedstrijdprogramma opgezet, waarbij jonge en oudere boeren hun praktische kennis en vaardigheid – zoals warenkennis, (machinaal) melken, bloemstukje maken, gewicht schatten, handwerken

Entreekaartje GoVeKa (SAMH) onder: GoVeKa augustus 1975 op het Veemarktterrein met op de achtergrond de Blekerssingel (foto J. Geerink)

– onderling kunnen toetsen.¹⁵ Mede dankzij de trek- en rijpaarden, pony's, schapen en geiten blijken ook sommige stedelingen bereid entree te betalen en kennis met 'agrarisch Gouda' te komen maken. Zelfs als in 1962 het entreegeld wordt verhoogd, loopt het bezoekersaantal niet terug.¹⁶

Hoewel de aan de dieren gestelde gezondheidseisen

12. SAMH, toegang 0601, inv.nr. 2 Notulen bestuursvergaderingen, 1951-2004, notulen vergadering d.d. 9 juni 1953.

13. Ibidem, inv.nr. 9 Jaarverslagen, editie 1956.

14. Ibidem.

15. Ibidem, inv.nr. 42 Programmaboekjes 1951-1966, editie 1958.

16. Ibidem, inv.nr. 9 Jaarverslagen, editie 1962.

17. Ibidem, editie 1981.

18. Ibidem, editie 1965.

19. Ibidem, inv.nr. 30 Stukken betreffende de organisatie van de tentoonstellingen, 1951-2004, ongedateerde getypte notitie, gericht aan ir. Brummel.

20. Ibidem, inv.nr. 9 Jaarverslagen, edities 1973-1975.

vanaf 1960 steeds strenger worden, neemt de populariteit van de GoVeKa in de jaren zestig en zeventig toe, waarbij ook meespeelt dat zij vaak een zonnige, zomerse dag treft. In 1961 en 1963 worden er zelfs filmopnamen gemaakt.¹⁷ Pas bij de vijftiende editie in 1965 krijgen exposanten, bezoekers en de dan ruim 1.100 dieren voor het eerst een plensbui over zich heen. In deze jaren boekt de organisatie zelfs een bescheiden overschot.¹⁸ Elk jaar vertonen het buitenterrein en de hallen van de Veemarkt een gezellige drukte. Als enkele gerenommeerde fokkers een keertje niet komen opdagen, worden hun plekken probleemloos door anderen ingenomen. Als er door enige regenval wat minder bezoekers zijn en er een tekort ontstaat, verstrekt de gemeente Gouda wat extra subsidie en springen ook andere sponsors bij. In brede kringen is men enthousiast over de GoVeKa. De Haastrechts-Goudse dichter Henk Kooyman componeert zelfs een speciaal GoVeKa-lied (zie kader).¹⁹

Naar een publieksevenement

Vanaf eind jaren zestig rukt wel de bebouwing op, en krimpt elk jaar de expositieruimte. In 1975 voorziet het bestuur problemen: de veehallen gaan verdwijnen, het Veemarktrestaurant wellicht ook, en de – vanwege oplopende (loon)kosten – benodigde subsidies worden vrijwel zeker te hoog voor Gouda. De organisatie heeft dan al drie jaren tekorten genoteerd.²⁰ Het Groenhovenpark wordt geopperd als alternatieve locatie, maar er is nog

GoVeKa augustus 1975 op het Veemarktterrein met op de achtergrond de HEMA (foto J. Geerink)

GoVeKa op de Markt, 10 augustus 1983 (SAMH)

GoVeKa op de Markt, 23 augustus 1978 (foto Martin Droog GC/AD)

geen besluit genomen als de GoVeKa-dag van 1977 zich aandient. De Grote en Kleine Veemarkthal zijn dan reeds gesloopt en de keuring en expositie voltrekken zich op open terrein, minder gezellig en met minder bezoekers. Er moet snel iets gebeuren, ook omdat er een winkelcentrum aan de Nieuwe Markt komt. En inderdaad wordt kort hierna een knoop doorgehakt: de GoVeKa gaat naar

een woensdag, verhuist naar de Markt en wordt gratis toegankelijk. De stands gaan naar de Agnietenkapel, de kazern naar de Burgerhal (onder het stadhuis) en de opening wordt voortaan in het stadhuis verricht. Na 27 jaar een besloten karakter te hebben gehad, wordt de Goudse Vee- en Kaastentoonstelling een publieksevenement.

Op woensdag 23 augustus 1978 heeft de eerste 'openbare' plaats, die meer bezoekers trekt dan ooit tevoren hoewel er door omstandigheden veel minder vee dan in andere jaren wordt aangevoerd. Behalve meer stadse Gouwenaars weten nu ook veel toeristen de weg naar paarden, rundvee, kleinvee en kaas te vinden.²¹ Organisatie en gemeente beseffen dat het aldus vernieuwde evenement kan helpen om boeren en burgers dichter bij elkaar te brengen. Er ontstaat een opdeling van de bezoekers in 'kenners' en 'stadspubliek' en jury's zien zich genoopt wat vaker via de microfoon een toelichting te geven. De nieuwe opzet wordt positief onthaald, maar brengt ongewild nieuwe zorgen met zich mee. Ten eerste wordt de GoVeKa voor menig agrariër minder interessant naarmate zij leuker voor de toeristen wordt. Ten tweede vallen de inkomsten uit entreegelden en de provinciale subsidie weg. Vanaf 1983 verlaagt Gouda bovendien noodgedwongen haar subsidie.²² Het grootste probleem is echter, dat het aantal boeren in Krimpenerwaard en Rijnstreek gestaag terugloopt.

De GoVeKa doorstaat de jaren tachtig evenwel. Het aantal aangevoerde dieren bedraagt elk jaar enkele honderden,²³ de Rabobank wordt als langjarige sponsor gestrikt naast kleinere en incidentele sponsors en bij de veertigste editie op 1 augustus 1990 staan er zoals bij elk lustrum weer extra activiteiten op het programma. Wel verdwijnen de varkens geregeld en uiteindelijk definitief door de strengere gezondheidseisen (risico op MKZ dan wel varkenspest) en loopt het aantal schapen en mestrunderen zo ver terug dat ze niet meer worden gekeurd maar alleen als attractie worden benut. In de jaren negentig slaat de twijfel toe. Er zijn steeds minder deelnemers en standhouders, het verkrijgen van voldoende inkomsten wordt elk jaar lastiger en de veterinaire eisen vormen steeds hogere obstakels. Begin 1997 maken zes vierdejaars veehouderijstudenten van de Hogeschool

GoVeKa op de Markt, 13 augustus 1980 (foto Martin Droog GC/AD)

GoVeKa op de Markt, 11 augustus 1982 (SAMH)

Delft dan ook op verzoek van het GoVeKa-bestuur een inventarisatie van de knelpunten.

De student-onderzoekers presenteren hun verslag en hun aanbevelingen op 25 april dat jaar in de Polderkamer in Stolwijk. Zij concluderen onder meer dat veel veehouders een actievere werving van deelnemers en een prijs-uitreiking op een gezellige feestavond op prijs zouden stellen. Ook pleiten velen voor gereserveerde gratis parkeerterreinen voor de deelnemers, inzet van pendelbusjes tussen de parkeerterreinen en de Markt en enige hulp vanuit de organisatie bij het verzorgen, vervoeren en begeleiden van hun dieren. Verder zouden meer demonstraties en activiteiten, vooral na afloop van de keuringen om twee uur 's middags, het publiek en met name de jeugd meer bij het evenement kunnen betrekken. Andere voorstellen betreffen een vleesveekeuring, meer variatie in soorten stands en betere informatievoorziening over de vele keuringen aan het niet-agrarische publiek. Dat

21. Ibidem, editie 1978.

22. Ibidem, editie 1983.

23. Uit de jaarverslagen komen de volgende cijfers naar voren m.b.t. het aantal stuks aangevoerd vee: 1980: 185; 1981: 170; 1982: 178; 1983: 201; 1984: 206; 1985: 197; 1986: 178; 1987: 166; 1988: 137; 1989: 152.

24. Zie SAMH, toegang 0601, inv.nr. 50 Stukken betreffende het 'Project GOVEKA', een onderzoek door studenten van de Hogeschool voor de veehouderij naar mogelijkheden om de GOVEKA te verbeteren, 1997.

laatste kan gebeuren via een informatiestand, een folder, lessen in veebeoordeling, een aparte demonstratie en de media.²⁴ Het bestuur neemt de aanbevelingen ter harte, test er ook enkele uit, maar de druk van ontbrekende middelen, geringere animo en veterinaire eisen blijft.

Jubileumeditie: 2000

Voor de vijftigste editie op woensdag 2 augustus 2000 wordt desalniettemin groot uitgetapt. De voorafgaande dag zijn in de Burgerhal van het oude stadhuis reeds de traditionele kaaskeuringen uitgevoerd. 's Ochtends zijn er de keuringen van paarden, koeien, geiten en ander kleinvee, met aansluitend het defilé der kampioenen en een presentatie van de fokgroep van de Merwehoeve; in de Burgerhal worden dan de kazen geëxposeerd en gekeurd. 's middags zijn er paardenshows (mennen, kür op muziek, voltige) en hondendemonstraties (met SOHO hulphonden). Voor de kinderen zijn er kleur- en tekenwedstrijden, bokkenwagens en een 'aaiprogramma'. In de Groene Harttent zijn er demonstraties en presentaties van bedrijven en instellingen die een grote rol hebben gespeeld in de ontwikkeling van akkerbouw en vee- teelt in de regio. Tevens worden streekeigen producten gepresenteerd. Eregast is ir. D. Luteijn, voormalig waarnemend Commissaris der Koningin van Zuid-Holland,

GoVeKa op de Markt bij de Waag, augustus 2000 (foto G. A. Van Leeuwen)

die om half elf een feesttoespraak houdt en de opening verricht.²⁵

‘Zo’n tentoonstelling is een uitstekende gelegenheid om de burger kennis te laten maken met de moderne landbouw. En dat is elke dag weer hard nodig om het beeld van die hedendaagse landbouw goed op het netvlies van burgers en politici te krijgen’, aldus Luteijn bij deze gelegenheid. ‘Het Groene Hart binnen de ring van vier grote steden dient een multifunctionele bestemming te hebben met als hoofdelement de rundveehouderij. Dit betekent dat de melkveehouder van de 21^e eeuw bereid zal moeten zijn er een tweede tak van bedrijvigheid bij te doen, zoals onderhoud van landschap en natuur, recreatieve voorzieningen e.d. Zij kunnen daarin ook een aanvullende bron van inkomsten vinden. In dit perspectief blijft er m.i. zeker ook toekomst voor een breed georiënteerde GoVeKa, waarin boeren, burgers en buitenlui elkaar kunnen ontmoeten’.²⁶

Uiteraard is het middagprogramma alleen mogelijk dankzij de sponsors die naast hun vaak reguliere steun ter gelegenheid van het jubileum een extra duit in het zakje hebben gedaan. De Rabobank Gouwezoom, de gemeente Gouda en de Samenwerking uit Haastrecht hebben zich hierbij het gulst betoond, provincie en bedrijven hebben eveneens extra in de buidel getast. Voorafgaand aan deze jubileumeditie is er overigens voor de nodige publiciteit gezorgd.²⁷ Er zijn uiteraard koeien (met kalveren), geiten, paarden en kazen te bewonderen, zoals bij eerdere GoVeKa’s. Het programma weerspiegelt echter tevens dat er veranderingen gaande zijn. ‘Stond de GOVEKA in eerdere jaren enkel in het teken van de land-

bouw en veeteelt, dit jaar worden ook toeristisch-recreatieve elementen ingebracht en zal aandacht worden geschonken aan streekeigen producten uit het Groene Hart. Beheer en gebruik van de polders om ons heen zijn nu eenmaal sterk veranderd in de afgelopen 50 jaar en dat wil deze jubilerende GOVEKA laten zien’, besluit ir. Ad. Merks dan ook zijn beschouwende aankondiging van de jubileumeditie in *De Samenwerking Info*.²⁸

In het *Groene Hart Magazine* kan scheidend voorzitter J.J.G. Hoogenboom dit nader toelichten. ‘We zijn destijds begonnen als een afspiegeling van wat deze [agrarische] sector te bieden had en dat gebeurt nu weer. Landbouw is niet meer synoniem met varkens- en koeienbedrijven en met kaasmaken. Het heeft meer om het lijf zoals zorg voor het milieu, weidevogel- en slootkanalenbeheer, agrotourisme en het maken van streekeigen producten. Veel organisaties in het Groene Hart die hier op de een of andere manier bij betrokken zijn presenteren zich nu op de GOVEKA. Daarmee leggen we de basis naar de toekomst, de basis voor een GOVEKA in een vernieuwde opzet’.²⁹ Dat deze jubileumeditie de opmaat naar een vernieuwde GoVeKa moet vormen, blijkt ook uit een van de persberichten waarin zij wordt aangekondigd: ‘Beperkte de GOVEKA zich voorheen tot de ochtenduren, vanaf deze 50ste GOVEKA wordt een dagvullend programma gepresenteerd’.³⁰

De laatste jaren

Achteraf lijkt de met veel optimisme en positieve publiciteit omgeven jubileumeditie enigszins op een laatste ervaring. In januari 2001 draagt voorzitter Hoogenboom het gedenkschild van de vijftigste GoVeKa symbolisch over aan zijn opvolger H. Lenderink. Deze staat dan samen met de andere bestuurs- en commissieleden voor de taak het ‘oudste evenement van Gouda’ de eenentwintigste eeuw binnen te loodsen en dus onder meer om ‘dagvullende programma’s’ te presenteren. Er worden plannen gesmeed om de opzet te verbreden en om er eventueel een meerdaags festijn van te maken (de ‘GoVeKa-week’) dat de band tussen stedeling en agrariër dient te versterken.³¹ Hoewel er hier en daar wel wat zor-

gen zijn vanwege de voortgaande vergrijzing van bestuur en commissies, lijkt de weg naar de volgende vijftig jaar te kunnen worden ingezet.

Voorjaar 2001 breekt er echter mond-en-klauwzeer uit, het begin van wat later de MKZ-crisis zal heten. De Rijksdienst voor de keuring van Vee en Vlees (rvv) vaardigt regels uit om de gevolgen te beperken, zoals ontmetting van dieren bij keuring en tentoonstelling en een verbod om verschillende diersoorten op één locatie te verhandelen. Het bestuur bespreekt alle maatregelen, neemt alle opties door, en ziet geen andere mogelijkheid dan de voor 1 augustus 2001 geplande GoVeKa af te gelasten. Het besluit wordt na een langdurige discussie in de vergadering van 14 mei genomen. Het is de eerste keer in vijftig jaar dat hij wordt afgelast, en een van de aanwezigen spreekt dan ook van een historische vergadering.³² Er wordt nog wel een kaaskeuring gehouden ter ondersteuning van de makers van en handelaren in boerenkaas, maar niet op de GoVeKa-dag. Ook wordt er een ontmoetingsavond georganiseerd voor deelnemers en sponsors van eerdere edities opdat de contacten be-

houden blijven. De afgelasting lijkt eenmalig.

Eind 2001 gaat de stichting samenwerken met de nieuwe stichting Groene Hart Dagen³³ en de volgende GoVeKa, op 7 augustus 2002, vindt wel doorgang. Schapen, geiten en koeien worden noodgedwongen geweerd. Uitsluitend paarden, pony's en (boeren)kaas worden gekeurd en tentoongesteld. Om tot een volwaardig middagprogramma te komen zijn er enkele zuivelkramen en verzorgt een stalhouderij een demonstratie met paarden. Terwijl bij de – vrij positieve – evaluatie alweer plannen worden gemaakt om koeien en geiten op de GoVeKa van 2003 te laten terugkeren, ondanks het financiële tekort,³⁴ leidt een uitbraak van vogelpest tot nog strengere rvv-regels. De vraag dient zich aan of het evenement nog wel toekomst heeft, ook omdat de animo bij rundvee- en geitenhouders, sponsors en gemeenten minder lijkt te worden. Op 6 en 19 maart 2003 bespreken bestuur en commissies in De Polderkamer in Stolwijk de perspectieven. Het voldoen aan de veterinaire eisen blijkt in de praktijk zo lastig, dat het bestuur ten slotte geen andere optie ziet dan het afgelasten van de GoVeKa 2003. Een besluit dat op 28 april in het stadhuis van Gouda wordt genomen.

Als alternatieve inbreng voor de Groene Hart Dagen wordt voor de woensdag een Concours d'Elegance georganiseerd met 23 aanspanningen alsmede een boerenmarkt met streekproducten; op donderdag wordt bij De Producent kaas gekeurd, wat veel inzenders en publiek trekt. November 2003 wordt gestart met een 'uiterste poging' om voor 2004 weer een echte GoVeKa met paarden, koeien, kaas en middagprogramma te organiseren. Al snel wordt echter duidelijk dat het niet meer kan. Vrijwel alle inkomsten uit subsidies en sponsorgeld vallen weg, de interesse in de agrarische sector is inmiddels minimaal en de rvv-regels blijven hoge praktische obstakels. Met pijn in het hart neemt het GoVeKa-bestuur dan ook op 15 maart 2004 het besluit om de GoVeKa van 2004 af te gelasten en de stichting per 1 september dat jaar te ontbinden.³⁵ In een persbericht inzake de ontbinding wordt de stichting Groene Hart Dagen in zekere zin tot 'opvolger' benoemd.

25. Ibidem, inv.nr. 49 Stukken betreffende de viering van het 50-jarig bestaan van de GOVEKA, 2000, Feest-programma GOVEKA 50 jaar, 2 augustus 2000.

26. Ibidem, Openingstoespraak Goveka d.d. 2 augustus 2000, door ir. D. Luteijn, 1-3.

27. Zie o.a. W. Hoogendoorn, 'Elke Goveka kan de laatste zijn', en Maarten Molenaar, 'Goveka hing even aan zijden draadje'. In Goudsche Courant, 26 resp. 29 juli 2000.

28. Ir. Ad Merks., 'GOVEKA: 50 Jaar Goudse Vee- en Kaastentoonstelling'. In De Samenwerking Info, 22e jaargang, 2000, juni nr. 3, 3.

29. Lyanne de Laat, 'GOVEKA: verleden, heden en toekomst'. In Groene Hart Magazine 2 (2000) nr. 3, 24.

30. SAMH, toegang 0601, inv.nr. 44 Persberichten, 1958-2004, Persbericht d.d. 5 juli 2000, '50 jaar Goudse Vee- en Kaastentoonstelling', 2.

31. Ibidem, inv.nr. 7 Notulen bestuursvergaderingen, 1951-2004, Notitie van het GOVEKA-bestuur aan de regionale RABO-banken d.d. 6 maart 2001.

32. Ibidem, notulen bestuursvergadering GOVEKA d.d. 14 mei 2001.

33. Ibidem, notulen bestuursvergadering GOVEKA d.d. 5 november 2001.

34. Ibidem, notulen bestuursvergadering GOVEKA d.d. 7 oktober 2002.

35. Ibidem, notulen bestuursvergadering GOVEKA d.d. 15 maart 2004.